

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ макъ

Голос
адыга

1923-рэ ильесым
гъэтхапэм
къышегъэжъагъеу къидэкъы

№ 223 (21952)

2019-рэ ильес

ШЭМБЭТ

ТЫГЬЭГЬАЗЭМ и 7

ОСЭ ГҮЭНЭФАГЬЭ ИИЭП

къыхэтыутыгъэхэр ыкы
нэмыкы къебархэр
тисайт ижъугъотэштых

WWW.ADYGOVOICE.RU

6 +

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъээзет

Адыгеим и Лышъхъэ псэупIэу Яблоновскэм щыIагъ

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ Къумпыл Мурат тыгъуасэ Тэхъутэмькье районым ипоселкэу Яблоновскэм щыIагъ. Мыщ щашыгъэ кIэлэцыкъу IыгъыпIэу «Нэбзый» зыфиорэм екIолIагъ, джащ фэдэу кIэлэеаджэхэм ыкы кIэлэпIухэм зэукулэгъу-зэдэгүүшIэгъу адыриIагъ.

ШэпхъэшIухэм адиштэу зэтыра- гъэпсыхъагъ

Республикэм ипашэ апэрэ псэуальэу зэкIолIагъэр гъэсэ-
ныгъэм иучреждениякъеу N 15-р
ары. Ац игъусагъэх АР-м гъэсэ-
ныгъэмэр шIэнныгъэмэркъе ими-
нистрэу КIэрэшэ Анзаур, Тэхъу-
тэмькье районым иадмини-
страции ипашэу Шхъэлэхъо
Азмэт, нэмыкIхэри.

КIэлэцыкъу IыгъыпIэу «Нэб-
зий» зыфиорэм ишагу щыкIогъэ
мэфэкI зэхахъэм Адыгеим и
Лышъхъэ къышыгушыIээ, аужы-
рз шапхъэхэм адиштэрэ учреж-
дениякъе яIэ зэрэхъугъэмкъе
кIэлэпIухэм, ны-тыхэм, къэзэ-
рэугоигъэхэм къафгушуагъ.
Мыщ ишын Iоф дэзышIэгъэ
пстэуми, анахъэу псөольешIхэм,
зэрафэрэзэр ариуагъ.

— Непэрэ мафэм ехъулIэу
республикэм имуниципали-
тетхэм кIэлэцыкъу IыгъыпIэ
пшыкIуту ашытэшы, ахэм
янахъыбэр мы ильесым къы-

зэуутхыщт. Пшъэрэиль шхъа-
Iэу тапашхъэ итыр ильэси
3-м нэс зыныбжъхэ сабийхэм
чыпIэхэр ядгъэгъотынхэр
ары. Гухэльэу тиэхэр щыIэ-
ныгъэм щыпхырыщиgъэн-
хэмкъе IэпыIэгъу къытфехъу,
яшIогъэшхо къытагъэкы
Урысъем и Президентэу Влади-
мир Путинымрэ УФ-м и
Премьер-министрэу Дмитрий
Медведевымрэ. КIэлэцыкъу
IыгъыпIэхэр, еджапIэхэр,
спорт комплексхэр, нэмыкы
социальнэ псэуальэхэр тапэ-
кки тшыщтых, — къыуагъ
Къумпыл Мурат зэхахъэм хэла-
жэхэрэм закынтигъаззэ.

Поселкэу Яблоновскэм хэхъо-
ныгъэхэр ышынхэм республикэм
ижъэцэкIэкло хэбзэ къульхъем,
муниципалитетым ипашхэм
анаэ зэрэтетыр Адыгеим и
Лышъхъэ къыхигъэшыгъ. Мы
аужырэ ильесхэм IофшIенеу
агъэцэкIагъэм шуагъэ къызэри-
тырэр зэрэнэрильэгъур, ау ац
къышымьицуухэу гумэкIигъохэр
зэшшуахынхэм зэрэпилыщхэр
хигъэунэфыкIыгъ.

(ИкIэух я 2-рэ н. ит).

Адыгейм и Лышхъэ псэупшэу Яблоновскэм щыагь

(Иккэух.)

— Яблоновскэр къалэм фэдэу щытыным, аш даклоу амалхэу іэкіэлхэм ахигъэхъон ыльэкъынын тапэкэ къыфэкён фае. Гумэкыгъоу, щыагъэхъу къеуцухэрэр тызэгъусэхэу дэдгээзыжынхэм, тио зэхэльу юф зэдэштэным, аш цыфхэр къыхэгъэлжэгъэнхэм мэхъанэшхо ил. Джашыгъум итхъухыагъэр зэкэ гъэцэклигъэ хуушт, — къыуагь Къумпыл Мурат.

Мэфэк эзахахъэм ыуж республикем ипаще къэлэццыку ыгынпэхэм чэхъагь, ар зэрээтэргээпсихыагъэр ыуплэцкүгъ, ыльэгъугъэм осешу фишыгъ. Джаш фэдэу къэлэпухэм гушигъу афэхъугь, сабый цыклюхэм усэу къяла-гъехэм игуапэу ядэгүй.

Шхъэихыгъэ зэдэгүүштэйгъу

Адыгейм и Лышхъэ поселкэм дэт гурит еджапшэу N 5-м щыагь. Гъесэнгъэм иучреждение къыплыхъагь, гъэхъагъэхэм адаклоу щыагъэхэу щылхэм зашибгэгъозагь. Шъугу къэдгээкъыжын, республикем ипаще ишшээрьилькэ мы еджа-пэл хэт шхаплэр муниципалитетим зэтэригъэпсихыагь. Джымыр аужирэ шапхъэхэм адештэ, къэлэеджаклохэм шхыныгъостырхэр, нэмыхк продукциен алэклигъэхъанымкэ амалышу-хэр іэкіэлхэх хуугъэ. А пстэури Къумпыл Мурат зэригъэлэгъугь, еджаплэм ипащэу Лариса Шестопаловам, шхаплэм юф щызышлхэрэм адэгүүштэйгъ, нэмыхк іэлпэгъи ящыагъэмэ къэлупчагь.

Республикем ипащэ къэлэеджаджхэм ыкчи къэлэпухэм адьриэгъэ шхъэихыгъэ зэдэгүүштэйгъум юфыгъо зэфэшхъафхэр къышалетыгъэх. Аш изэфхысыжхэм ялтытыгъэу тапэкэ анахь анаэ зытырагъэтэштхэ лъянхыкохэр агъэнэфагъэх.

— Тэхъутэмь

щыдгъэпсигъ. Тапэкни а юфшэныр лыдгээкотшт, цыфхэр къызэрэтигыгүхэрэр къэдгээшыгыкъэжынхэм тыпилышт, — къыуагь Къумпыл Мурат.

Адыгейм хэхъоныгъэшхэрээр зэришхэрэм ишхъяат республикэ бюджетыр гъэцэклигъэ зэрххүрэм изэфхысыжхэр. Шъолтырьым ипаще къэзэрэупоигъэхэхэгъэхэр зэрэцгэгъозагъэхэмкэ, 2018-рэ ильэсэм хъардхэр сомэ миллиард 20 хууштыгъэмэ, мы ильэсэм ачхыгъээр сомэ миллиард 25-м нэсигь. Къихъяшт ильэсми а къэгъэльэгъонми къызэрэштэмыкъэштэр пытагъэ хэлъеу къыуагь. Лъэпкь ыкчи къэралыгъо программэхэм республикэр чанэу зэрхэлжээрэм, федеральна гупчэм зэгурьоныгъэ дырьялэу юф зэрэдшшэрэм мэхъанэшхо илэу ыльтыгъ.

— Поселкэу Яблоновскэм дэж промышленнэ зонэ щыдгъэпсийн гухэль щы. Ар гъэцэклигъэ зыхъукэ, районийн, псэуплэм хэхъоныгъэхэр ашынхэмкэ амалхэу алэклихэм ахэхъошт. Йиэлээ къызэрэштэсийгъэ, юфшэнэу дгээцаклэрэм тицэгхэр къыхэдгээлжынхэм фае, унэхэм яшынкэ проектихэм язэ-

хэгъэуцон къыщегъэжыагъэу шэмбэт шыхъафхэм язэхэшэн нэсэу. Джаш фэдэ зэпхыныгъэ тиэ зыхъукэ, юфыгъуабэр зэшхохыгъэ хуушт, — къыуагь Къумпыл Мурат.

Яблоновскэм дэс цыфхэм япчагъэ ильэс къэс нахыбэ мэхъу. Аш къыххэцкыкэ республикэм ипащэхэм къэлэццыку ыгынпэхэрэм псэуплэм тапэкни щашынхэмэ къэзэрэупоигъэхэр къыгъуагчагъэх.

Министрэу Къэрэшэ Анзаур къызэрэуагчамкэ, мы гумэкыгъо дэгъо щыгъуазэх. АР-м икъэралыгъо программэ

къыдыхэллытагъэу мыш фэдэ ыгынпэхэр поселкэм щагъэпсынхэ гухэль ял, ашкэ федеральнэ гупчэр іэпүлэгъу къафэхъунэу щэгүгъях. Мы ильэсэм къыклоц учреждениехэу щыэхэм къапашыхэрэз псэолийтү атышт.

Къэралыгъо учреждениехэм адаклоу унэе къэлэццыку ыгынпэхэм яшыни мэхъанэшхо зэрилэр, зэнэкьюкыу шыклем ишшагъэкэ фэл-фашихэр нахыштоу зэшхохыгъэхэ хүн зэрилжээштэри республикэм ипаще къыуагь. Мыш фытегъэпсыхэгъэ федеральнэ программа зэрэштэйр, аш хэлажьхэрэ бизнесменхэм къэралыгъо іэпүлэгъу зэрагъотыштэр профильнэ министрэм къыхигъэштэйг.

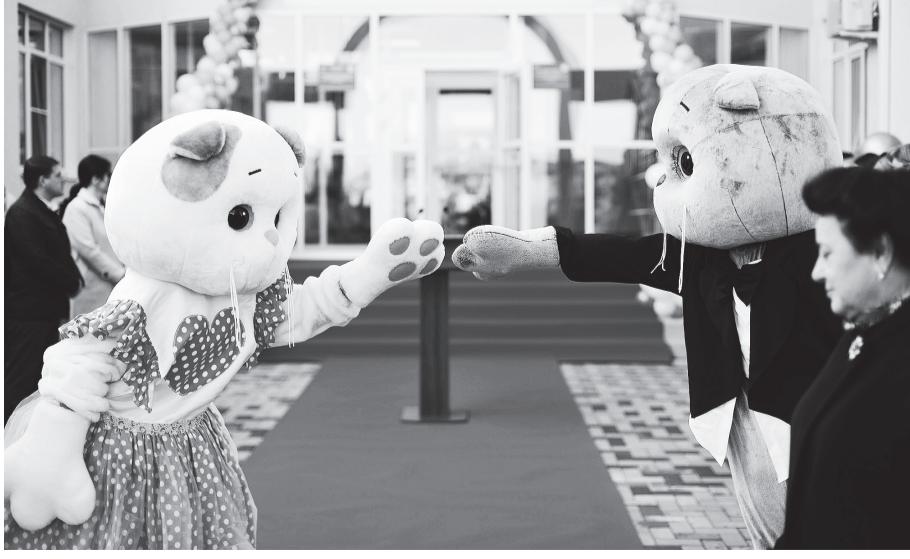
Программу «Земсэ къэлэгэдэж» зыфилорэр республикэм щыгъэцэклигъэ зэрэхууцтэм иофыгъу зэдэгүүшлэгъум къышааэштэйг. Къэрэшэ Анзаур къызэрэуагчамкэ, къуаджур юф щызышлхэрэ зышлонгъо специалистхэм псэуплэм зэрагъэгъотын пае сомэ миллион зырыз аратызэ ашышт.

— Пшъэрыль шхъаэутиэр демографием ыльэнкыокэ юфхэм язытет нахышу шыгъэнэир ары. Арышь, унэгъо ныбжыкэхэм іэпүлэгъу тызэрафэхууцтэм, сабийхэр нахыбэу къагъэхъунхэм ахэр къэгъэшүүгъэнхэм тинаэ тедгээтийн фае, — къыуагь къэхүм республикэм и Лышхъэ.

ТХБАРКЬОХЬО

Адам.

Сурэтхэр А. Гусевым тирхигъэх.

Цыфхэр ригъэблэгъэштых

Урысие Федерацием и Президент иунашьо игъэцэлэнкэ 2019-рэ ильэсэм тигъэгъазэм и 12-м сийхьатыр 12.00-м къыщегъэжыагъэу 20.00-м нэс урысие юфхъабзэу «Цыфхэр зыщырагъэблэгъэрэ маффэр» зыфилорэм хахъэу Росгвардием и Гъэлорышлапшэу Адыгэ Республиком щыэм ипащэ ишшэрильхэр зыгъэцэклэрэ полицием иполковникэу Иван Гричановым цыфхэр ригъэблэгъэштых. Росгвардием иофтшээнкэ фитынгъэу илэхэм ялтытыгъэу мы мафэм цыфхэм Гъэлорышлапшэем зыфагъэзэн амал яэшт.

Юфхъабзэр зыщыклоштэр Росгвардием и Гъэлорышлапшэу Адыгэ Республиком щыэм иадминистративнэ ун ары. Ар Мыекуулэп иурамэу Привокзальнэм тет унэу N 116/2-р ары.

Узэртеошт номерыр: 8(8772)57-13-00

Адыгэ Республикаем и Лышъхъэ и Указ

Щытхуцлэу «Адыгэ Республикаем наукэмкэ изаслуженнэ юфышшын» зыфиорэр афэгъешьошгъэним ехыллаг

Наукэм ихэхъоньгэ ялахышхо зэрэхашыхъэрэм ыклы ильэсэйбэ хульгэу гутиныгэе фырялэу юф зэрашшэрэм апае щытхуцлэу «Адыгэ Республикаем наукэмкэ изаслуженнэ юфышшын» зыфиорэр афэгъешьошгъэнэу;

Лэупэкэ Нурбий Хаизизэ ыкъом — Адыгэ Республикаем икъэралыгью бюджет учреждениеу «Гуманитар ушэтынхэм апты Адыгэ Республике институтэу Т. М. Кіэрәщэм ыццеклэ щытыр» зыфиорэр тарихъымкэ иотдел иведушэ научнэ юфыш;

Хъоткъо Самир Хъамидэ ыкъом — Адыгэ Республикаем икъэралыгью бюджет учреждениеу «Гуманитар ушэтынхэм апты Адыгэ Республике институтэу Т. М. Кіэрәщэм ыццеклэ щытыр» зыфиорэр этнологиумкэ ыклы льэпкъ искуствэмкэ иотдел инаучнэ юфышшэ шхъял;

Цуекъо Алый Базрыкъо ыкъом — Адыгэ Республикаем икъэралыгью бюджет учреждениеу «Гуманитар ушэтынхэм апты Адыгэ Республике институтэу Т. М. Кіэрәщэм ыццеклэ щытыр» зыфиорэр къэбар-тедзэн юфхэмкэ иотдел иведушэ научнэ юфыш.

Адыгэ Республикаем и Лышъхъэ Къумпывл Мурат
къ. Мыекъуапэ,
шэктогъум и 28-рэ, 2019-рэ ильэс
N 153

Адыгэ Республикаем и Лышъхъэ иунашъу

Рэзэнныгъэ тхыль
ятыгъэним ехыллаг

Сэкъятныгъэ зиэхэм ыклы зипсауныгъэ пыч фэхъутэхэм ялэпээсэнныгъэлэя V-рэ льэпкъ чемпионатэу «Абилимпикс» зыфиорэр гъэхъэгэе инхэр къыщи-зыгъэльгъуягъэхэм рэзэнныгъэ тхыль ятыгъэнэу:

1) Агарков Максим Алексей ыкъом — Адыгэ Республикаем сэнэхьват гъесэнныгъэ зыщызэрагъэльтире икъэралыгью бюджет учреждениеу «Мыеекъолэ индустримальнэ техникумыр» зыфиорэр ия 2-рэ курс истудент, лъэныкъоу «Художественный дизайн» зыфиорэмкэ а 1-рэ чыыплэр ыубытыгъ;

2) Величко Татьяна Юрий ыпхъум — Адыгэ Республикаем икъэралыгью бюджет учреждениеу «Дэеу зэхэзыхыхэрэ ыклы дэеу зыльгъухэрэ кіэлэцыклихэр зыщаигъэ Адыгэ Республике еджэпэ-интернатыр» зыфиорэр икілэлэплю илэпээгъу, лъэнныкъоу «Обработка текста» зыфиорэмкэ а 1-рэ чыыплэр ыубытыгъ;

3) Плехусожж Наталья Григорий ыпхъум — Адыгэ Республикаем гъесэнныгъэмкэ икъэралыгью бюджет учреждениеу «Мыеекъолэ индустримальнэ техникумыр» зыфиорэр икілээгъадж.

Адыгэ Республикаем и Лышъхъэ Къумпывл Мурат
къ. Мыекъуапэ,
шэктогъум и 29-рэ, 2019-рэ ильэс
N 355

Адыгэ Республикаем и Лышъхъэ иунашъу

Рэзэнныгъэ тхыль
ятыгъэним ехыллаг

Мы къыкылъыкъохэрэм рэзэнныгъэ тхыль ятыгъэнэу:

1) Дедерер Александр Михаил ыкъом — пшъэдэкыжэу ыхырэмкэ гүнэпкъе гъэнэфагъэ зиэ обществэу «Майкопская ТЭЦ» зыфиорэр инженер шхъял, энергетикэм ылъэныкъоу гъэхъагъяу юшыгъэхэм апай;

2) Пэнэшүу Аскэрбий Исмахиль ыкъом — Адыгэ Республикаем и Общественнэ лъыпплэкко комиссие итхаматэ игуадз, общественнэ юфшэенным чанэу зэрэхлажьэрэм пай;

3) Терещук Еленэ Валерий ыпхъум — ПАО «ТНС энерго Кубань» зыфиорэр и Адыгэ къутамэ икъэлээ производственнэ участке юридическэ лицэхэм юф адэшгээгъэнимкэ ииведушэ инженер, энергетикэм ылъэныкъоу гъэхъагъяу илэхэм апай;

4) Юн Геннадий Сергей ыкъом — Адыгэ Республикаем и Очыл палатэ иапэрэ вице-президент, хэбзэгъеуцугъэм игъэптиэнкэ, цыфым ифитынгъэхэмрэ ишъхъафитынгъэрэ къеухумэгъэнхэмкэ гъэхъагъяу илэхэм апай.

Адыгэ Республикаем и Лышъхъэ Къумпывл Мурат
къ. Мыекъуапэ,
тыгъэгъазэм и 2, 2019-рэ ильэс
N 358

Пенсиехэр

Тыгъэгъазэм иЮбилярхэр

Адыгэим щыпсэухэрэ тинахынжъхэм аящхэу нэбгырэ 43-мэ аныбжь мы мазэм ильэс 90-рэ хүущт є къехъущт.

Юбилярхэм янахьын эм ильэс 90-рэ ныбжыр хагъэунэфыкыщт, нэбгырэ 6-р 95-м нэсигъ. Аүжырэ уахътэм хабзэ хульгэу, нэнэхъэм апэрэ чыыпээр аубыты, ахэр нэбгырэ 32-рэ мэхъух, тэтэхъхэр нэбгырэ 11. ЗэкIэри Хэгъегу зэошхом иветераных е хэлэжьагъэх, тылым щылагъэх.

2019-рэ ильэс ымашкыгэе уахътэм Адыгэим щыпсэухэрэ нэбгырэ 43-мэ аныбжь ильэс 90-рэ е нахьыбэ хульгэу хагъэунэфыкыгъ. Ахэр зэкIэми УФ-м и Президентэу Владимири Путинир къафэгушуагъ.

Ильэссыр имыкызэ

Пенсиер зыщызэлукъэрэм къэралыгьом илах къыхильхъаным фэгъэхьыгъэ программэм хэлажьэхэрэм страхованиемкэ ахьщэ тедзэу атырэр ильэссыр имыкызэ рагъехъан фае. Адыгэим щыпсэоу мы уахътэм ащ хэлажьэрэр нэбгырэ 5596-рэ мэхъу, ахэм аящхэу нэбгырэ 685-р ары ар зытыгъэр.

Программэу 2008-рэ ильэс ымашкызэлукъэрэм къызыэрэшидэлтыгъэмкэ, цыфым ипенсие зыщызэлукъэрэм ахьщэ тедзэу ригъахъэрэм ельтыгъэу къэралыгьом илах къыхельхъэ. Сомэ 2000 нахь маклэ зыхъукэ, зыпари къыхильхъацтэп, 12000-м зехъукэ, аш фэдиз къыригъэхъацт.

Пенсиер зыныбжь нэсигъэу, ильэс юфшлагъэу ишыклагъэм фэдизи ригъэхъацтэп, ау пенсиер фагъэпсынэу джыри лъэу тхыллыр зымыгъэу мы программэм хэлажьэхэрэм къэралыгьом ѹэпээгъу афэгъэнэфагъэу щыт. Ахэм пенсиер зыщызэрэгүйнэу рагъахъэрэ взносым фэдиплтыгъэ нахьыбэу, ау сомэ 48000-м шомыкъэу, къэралыгьом къыхельхъэ. Зэрэхъурэмкэ, цыфым сомэ 12000 ащ ыгъэхъыгъэм, къэралыгьом илах къыхельхъэ, сомэ 60000 ипенсие зыщызэлукъэрэм хэхъацтэу мэхъу.

Взноссыр цыфым ежж ышъхъэгээгээ ётын фит, юфшлагъэу зыгъутым къыгъэхъынэу ыгъэпсими хүущт. Ежж ётын зыхъукэ, ар зэригъэхъацт счетыр, нэмэгдли реквизитэу ишыклагъэхъацт Пенсиехэмкэ фондим ичыпээр органэу зэпхыгъэм е банким къаихын ылъэкишт. Пенсиехэмкэ фондим ичыпээр органэу зэпхыгъэм ехыллаг.

нышь, ётын амали ил. юфшлагъэу зыгъутым ылъэнүүкъоу ётынэу фаемэ, лъэу тхыллыр бухгалтэрием ритын фае.

Программэм хэлажьэхэрэм илах-щэ зыдакъорэм, пенсиер зыщызэлукъэрэм изытэгт Пенсиехэмкэ фондим интернет нэклубгъо щигъэпсигъэ «унэе кабинетынкээ» е къэралыгьом фэло-фашэхъэр зыщызэлукъэрэм нэклубгъо Зыкъымкэ зэригъэшлэн ылъэкишт. Пенсиехэмкэ фондим ичыпээр органэу зэпхыгъэм ехыллаг.

Щагъэгъозэшт. Цыфым ипенсие зыщызэлукъэрэм ежж ёшьхъэгээ хилхъэрэи къэралыгьом илах къыхильхъацтэп.

Мы программэм узэрэхэлжъэштэй УФ-м Пенсиехэмкэ фондим интернет нэклубгъо www.pfrf.ru зыфиорэр юшыгъэшлэн плъэгъэшт.

УФ-м Пенсиехэмкэ фондим и Къутамэу АР-м юшыгъэшлэн плъэгъэшт

ТхылъыкIэхэр

Литературнэ портретхэр

«Жэбээ чаныр яаш» ыцIеу джырэблагъэ Хяудэкъо Шыхамызэ тхылъ кыдигъэлыг.
Ар кIэлэеийаджэхэм къашхъапэнүм, яофшэнкIэ агъафедэнүм щигуугъэу авторым
кыгъэхъазырыгь.

Хяудэкъо Шыхамызэ Тей-
цожь районымкIэ Къунчыкохьа-
блэ къышхъугъ, Джэджэхъэблэ

псынхэ ылъэкъыгь. ГушыIэм пае,
КIэрэщэ Тембот къырамыолла-
гъэ къэнэгъэнэп пшоштыми,

**Мэйбэши Исхакъ итворчествэ адыгэ литературэм Ioф шызышиIэгъэ критик анах лъэихэм къашегъэжъагъэу итхильеджэ къизэркIохэм анэ-
сыжъэу бэ къытегуущыIагъэр. Ау Хяудэкъом романэу «Хъян-Джэрый» зифиIорэм хэт Къэнтатэ иобразуу къыхищыгъэр кIэлэеийаджэхэм тхылъеджэ къы-
изэркIохэм аишIогъэшиIэгъонин къысИошы. Къэн-
татэ иобраз цыфыгъэм ынапэу зэрэштыр уа-
паишхъэ Шыхамызэ къирегъеуцо.**

гурт еджапIем ыуж Адыгэ
къэралыгъо кIэлэеийаджэ ин-
ститутым щеджагъ, къуухыгъ.
Ильэс зэкIельтикIохэм еджэлэ
зэфешхъафхэм Ioф аишIагъ,
джы ильэс 30 фэдиз хъуగъеу
кIэлэеийаджэхэм яшIэнгъехэм
яхэгъехъон пыль Адыгэ респуб-
лике институтым щэлажье.

Сыдре IoфшIапIе зыоти,
Шыхамызэ шыпкъагъэ хэлъеу
ипшээрь ыгъэцэкIагъ, джыри
еижецакI. Аш даюу тхэним,
бзэм, литературэм язэгъэшэн
пыль, IoфшIагъэ пчагъэ иI.
Ахэм ашщых шIэнгъэлэжъеу
Тхаркъохъ Юнысре ежырэ
къыдагъэхъе «Зэпшыйт адигэ
гушыIехэм ягушыIалъ», Цуекъо
Алый игуусэу атхыгъе тхылъеу
«ГушыIэжъхэр» зи菲尔эр. Ахэм
къакIельтикIуагъах адигэ тха-
клохэм, шIэнгъэлэжъхэм ыкIи
гъесэнгъэм иофишIехэм яхы-
ллагъэхе очеркхэр зыдэт тхы-
лъити хууре IoфшIагъеу «Лъэуж
нэфхэр» зи菲尔эр. Аш къакIэ-
льтикIуагъех адигабзэм фэгъ-
хыгъе тхылъеу «Тинидэль-
фыбз» зи菲尔эрэ ным фэгъ-
хыгъе тхыгъехэр зыдэт тхылъеу
«Ны закъор ары» ыIуу цIэ
зыфишIагъемрэ. ЗэдээжIын
IoфиI Шыхамызэ пыль, тхылъ
шхъафуу къыдекIыгъеуи иI,
зэридэжIыгъехэр рассказхэр
«Адыгэ макъэм» къихиутххеу
мэхху.

ТхылъыкIеу къыдекIыгъем
адигэ тхаклохэм яшIэнгъе-
гъогу ыкIи ятворчествэ афэгъе-
хыгъе тхыгъехэр къыдэхъагъех.
ТхэкIо ыкIи усэкIо 20 фэдизмэ
яхылътэгъэ тхыгъехэр IoфшIагъ-
тэм дэтых. Ахэм тхэкIо ныб-
жыхъикIехэр, адигэ литературэм
икъежахъалэ щыгъгъехэр, etланэ
хэхъоныгъэшо езгъэшыгъехэр
ихэхэр. ТхылъыкIеу тхыгъехэр
яхылъагъеу тхыгъехэр
щымыгъехэр щытеп. Литературнэ
критикхэм бэдээд зыфатхыгъе-
хэр, нахъ makIеу зылыIысы-
гъехэр ахэтых.

Литературэм щызэльашIехэр
авторхэм атхыгъехэр, критикхэр
зэджагъехэр, зэхахыгъехэр
етланэ о зэбгъэфэнхэр, уишош
къяпIопIеныр Ioф псынкIеп.
Шыхамызэ аш фэдэе пшээрь ылъ-
шифыгъыгъ ыкIи ыгъэцэкIэн,
итхыгъехэр ямышыкIеу ыгъе-

клохеми ашIогъэшIегъонин
къысшIошы. Къэнтатэ иобраз
цыфыгъэм ынапэу зэрэштыр
упашхъэ Шыхамызэ къирегъеу-
цо. Аш гэсэpetхыдэу ыш-
ыкIоу Мыхамэт-Джэрье иуна-
гъо къиххуухъэгъэ кIалэхэм
арилорэр непэрэ мафэми игъо
шыпкъеу ёшт. Романым къы-
хихи къытегуущыIегъэ пычыгъор
анах клоchшо зиIе Iахъеу
хъугъе. Ар Шыхамызэ къыгъе-
нэфэн, мэхъанеу хэлъыр къы-
зэуихын ылъэкъыгь.

Цуекъо Юныс фэгъэхыгъе
тхыгъэри гъэшIегъонэу гъэпсыг-
гъэ, ахахъеу «Тхаклор чэтацэм
рэкIо» зи菲尔эр тхаклор им-
психология гъэшIегъонэу къыщи-
зэуихы. Тхаклохэм Шыхамызэ
шхъэkIэфшо зэрафырилэр
ренеу къиххеэшы.

— Блэкигъэр къизыотыкIеу,
къэкIощтым ухээшишэн зыльэкъы-
рэр тхаклор ары, — elo аш. — Сэ

ухыжылъеу ялэштым егупшысэ,
хэтышт геройхэр зыфэдэштхэр,
жабзэу агулыштыр — шхъадж
ичыгIеэ зэрэгъафэ. Ахэр чэши
мафи имыIеу тхаклом гум щы-
зэрэштэх. Геройхэр зэрээфэ-
губжыхэрэ, зэрээштхэрэ тхаклор
къогъупэ горэм къосэу
альэппэ. Къэнэжырэр псын-
кIеу итхапIе клошьш, гупсэф
къезымытэу, чэш мычъыябэ
къыфээхыгъэхэ гупшысэхэр,
фэсакызэ, тхылъыл эригъ-
клунхэр ары.

— Ау аш ыужми тхаклом
рэххатыгъо егъоты плон плъэ-
кыштэл. Аш фэдиз къин зыты-
рилъэгъогъо тхылъым еджэштхэм
къыралолэштыр ышIэрэл, мэ-
гумэкI. Еджэгъоула, едж-
гъая? Уахътэм хэуцау? Тхаклор
тхылъым Ioф дишIэ зыхъукI,
псыхъо къиугъэм зэпшрэсъыкI,
жыгъе-ос фыртынэшхом пхы-
рекIы, чэш мэзахэм чэтуу

щымыгъэхъари, ныбжь зиIеу
псэухэрэри, ныбжькIэхэри
ахэтых. Ахэм зы бзыльфыгъеу
ахэтыр къахээгъэшымэ сийлигъу.
Ар Хяакунэн Зарем ары. За-
ремэ игуущыэхэм kluachIэу ахэ-
лъым нэсным Шыхамызэ
пиль. Шыпкъэр плюштэ, гу-
щыIэм имэхъанэ тхылъым
шхъафэу авторым къыщырело-
тыкIы. «ГушыIэм ыкIуачI» зи-
菲尔эр тхыгъэмкIэ тхылъыр
къызээхъуухы. ГушыIэм ууукъини
укъигъэхъуухыни зэрилъэкIы-
штымкI щысэ гъэшIегъонхэр
къехъых. «ГушыIэм имэхъанэ
елтытигъ ишIуагъеу е иягъеу
къыгъэкIон ыльэкIощтыр зы-
фэдэштыр», — elo аш.

Авторэу зызыгъэзагъэ
пэпчэ итворчествэ зэхифы
зэхъум, аш гушыIэр зэригъе-
федэрэ тхылъхэм къа-
дахъехэрэ тхыгъе гъушъехэм
афэмидэу зы чыпIэм нахъ
кууххеу, адре чыпIэм нахъ къы-
зэркIоххеу, ау щынэгъем нахъ
пэблагъехэр гъэпсыгъэхэр
тхылъым IoфшIагъехэр къидэ-
хъагъех.

Мыш фэдэ тхыгъеу тилэр бэп,
зэрэджэхэрэ тхылъхэм къа-
дахъехэрэ тхыгъе гъушъехэм
афэмидэу зы чыпIэм нахъ
кууххеу, адре чыпIэм нахъ къы-
зэркIоххеу, ау щынэгъем нахъ
пэблагъехэр гъэпсыгъэхэр
тхылъым IoфшIагъехэр къидэ-
хъагъех.

Шыхамызэ итхиль кIэлэеий-

Хяудэкъо Шыхамызэ (сэмэгумкIэ апэрэу ёшт) кIэлэеийаджэхэм яшIэнгъехэм яхэгъехъон пыль институтым IoфшIагъехэм ахэт.

кандидатыгъэмэ, Краснодар
дэтыгъе кIэлэеийаджэ институ-
тым идоцентэу ѿытгъэмэ, аш
ригъеджагъехэм Кэстэнэ Дмитрий,
ПэрэнкIо Мурат, Еутих Аскэр,
Шъаукъо Мухттар, Нэп-
шIэкIуий Сахвидэ ыкIи нэмий-
кыры зэлъашIэрэ цыфхэр
ахэтигъехэм зымышIехэрэ
кIэлэеийаджэхэм ѿытгъе.
КIэрэшэм и Литературнэ музей
IoфшIакI, тхаклор ишхъэгъу-
сэу Зүзэ Тембот илэхъигъе
къууххумэнимкI ѿытгъэм
тхыгъэм поэ къыпагъялга.

МэшбэшIе Ихакъ итворчествэ
адигэ литературэм Ioф
шIызышIагъэ критик анах лъэихэм
къашегъэжъагъэу итхиль-
еджэ къызэркIохэм анэсүжкIеу
бэ къытегуущыIагъэр. Ау Хяу-
дэкъом романэу «Хъян-Джэрый»
зи菲尔эр хэт Къэнтатэ иоб-
разуу къыхищыгъэр кIэлэеийадж-
жэхэм тхылъеджэ къызэр-
и.

шшхъэkIе тхаклом IoфшIени
IoфшIагъи осэшхо афэсшыи.
СинибжыхыкIэштэу къыщегъэжъ-
агъеу тхаклом IoфшIакI сегу-
пшысэштгыгь, шхъэkIафэ фэсшIеу
сыкIэштэдэжьгыгь. Атхыгъехэм
сяджэу, сябгъуклоу ѿытгъэп,
зэритхьгыгъэм сегупшысэштгыгь.
Ары литературэмкIэ кIэлэеийад-
жэхэм агъафедэн тхылъхэр
шшхъэkIеу alo зэхъум, тхаклохэм
яхылъагъеу стхынэу сэзышIы-
гъе. Шыпкъэр, мыр апэрэ
тхылъэр, аш ыпэки тхаклохэм,
шIэнгъэлэхъехэм, гъэсэнгъэм
IoфшIагъехэм яхылъагъеу очер-
хэр зыдэт тхылъити къидэгъэ-
кыгь.

Тхаклом фэгъэхыгъэ гуп-
шысэхэм къакIэkIафэ «Takhlop
чэтацэм рэкIо» зи菲尔эр ста-
тьяри. Тхаклом тхэнэу тъысынмы
ыпэки, бэшшагъеу зыгъэгум-
экли, шхъэkIе къыщекокIырэ
гупшысэхэм къеэжъялга.

шшхъэkI юлъэхъу, мэшшопыгъ-
шом лъапцIеу зэпшрекIы. Джаш-

**«Блэкигъэр къизыIотыкIеу, къэкIощтым ухээшишэн зыльэкIырэр тхакIор ары. Сэ сиxъэkIэ тхакIом IoфшIини IoфшIагъи осэшхо афэсшIы. Синиб-
жыхыкIэштэу къыщегъэжъагъеу тхакIом IoфшIакI сегу-
пшысэштгыгь, шхъэkIафэ фэсшIеу сыкIэ-
штэдэжьгыгь. Атхыгъехэм сяджэу, сябгъуклоу ѿытгъ-
иэп, зэритхьгыгъэм сегупшысэштгыгь. Ары литератур-
эмкIэ кIэлэеийаджэхэм агъафедэн тхылъхэр и-
сы-
мийIэхуу alo зэхъум, тхакIом яхылъагъеу стхынэу**

фэсэгъадэ тхаклом тхылъир ытхы
зыхъукIе къызэрэвичырэ гъогу
къинир, — elo Шыхамызэ.

ЫпшэkIе къызэрэштгыгаагъеу,
тхылъым авторыбэмэ яхылъагъе
тхыгъехэр къидэхъагъех.

Ахэм атэгъэпсхъагъеу ары
зэрилъытэрэри, ау нэмийI тхылъ-
еджэхэм ар ашIогъэшIегъо-
нинуу къисщехъу.

Джэгъогъуныгъэ идэпкъ

Ильэс 28-м кыкъоц! Берлин тлоу зыгощыгъэ бетон дэлкъэу километри 155-рэ зикъихъэгъагъэр ыкъи метри 3,6-рэ зильэгэгъагъэр зызеха-гъэожыгъэр мыгъэ шэкъогъум ильэс 30 хүгъэ.

Щыгъэм Кьюкъип! Германием ренэу гумэкъигъо кыифихы-штыгъ. Аш исхэм аашхэм цыфхэм щыэкъэ-псэук! нахь дэгъу зыщирягъэ Кьюхъеп! Германием загъээжыщтыгъ. Анахъэу юфхэр кызыззы-хъагъэхэр 1961-рэ ильэсүм ибэдзэогъу ары. Джашигъум маф къес нэбгырэ миним нэс Кьюхъеп! Берлин икъижы-штыгъ. Капиталистическэ хэгъэгүхэм яразведчикхэр Кьюхъеп! Берлинкэ ГДР-м ихэ-штыгъэх, советскэ дээхэр зыдэшьэх чыгъэхэм алъыэшигъэ-тэх. 1961-рэ ильэсүм ехүулэу нэбгырэ миллионы 2,5-м ехуу Берлин зэвчи, Кьюхъап! клюгъигъагъ.

1958-рэ ильэсүм кыщегъэ-жыгъэх 1961-рэ ильэсүм нэс дунаимкэ юфхэр нахь зыщидэгъяар Берлин ары. Аш елхыгъэ 1961-рэ ильэсүм шы-шхъэум и 13-м ГДР-м иеш-хъэтхэм Советскэ Союзыр яэлыгъэу гүнапкъэм икъэ-ухумэнкэ режим гэнэфагъэ мыш щагъеуцугъ, «Берлин идэпкни» альэпсэу фежьагъэх. Шышхъэум и 13-м кыщегъяар и 15-м нэс хэгъэгур гучу хээркээ зэлгээрийгъ. Метри 3,5-м нэс зильэгэгъэ, километри 100-м ехуу зикъихъэгъэ бетон дэлкъум итгээсүн 1975-рэ ильэсүр ары нылэп заухыгъэр.

1961-рэ ильэсүм шышхъэ-ум и 14-м нэбгырэ мин 70-м ехуу Бранденбургскэ къэлапчъэхэм адэжки, нэмийк чыгъэхэм къащызэрэугъяагъаю юфшап! клюх е адэж агзээжы ашоюгъо. Ау ГДР-м иполиции гүнапкъэм зээпиркынхэу ахэм къафидагъэп, зэргырыкынхуу къафи-гъэтигъ. Зэхэмийкынхэхээ зэхум, псы атырак! эхэр зэргырафигъэх. Джаш тетээ Германием нэмийк къэралыгъуиту ит хүгъэ. 1949-рэ ильэсүм ичээпьюгъу Народнэ палатэм Германскэ Демократическэ Республиком (ГДР) иконституции ыштагъ. Джаш тетээ Германием нэмийк къэралыгъуиту ит хүгъэ.

1949-рэ ильэсүм имэлы-льфэгъу Темир-атлантическэ дээ-политикэ блоку НАТО-р зэхашагъ. Апэрэ ильэсхэм Европэм ихэгъэгу 10, США-р, Канадэр ары аш хахьэшт-тэхэр. Джыдэдэм хэгъэгү 29-рэ аш хэхъэ. НАТО-м хэтхэм дээхэм яыгын мылькоу пэуагъяагъэрэр дээхэм алаа пстэумки дунаим харьдаж щашыхэрэм ялан болгоит 70-м ехуу. ФРГ-р НАТО-м зэрэштагъэм ипэгъоц! 1955-рэ ильэсүм жыныгъуак! и 14-м нэмийк дээ-политикескэ блок — Варшавскэ Зээгъыныгъэм и Организацие (ОВД) зэхашагъ, социалистическэ хэгъэгү 8 аш хэхъяагъ.

СССР-мкэ Берлин юфыгъо-шхуу щитыгъ. Къалэр зэрэг-

Кьюхъеп! Берлинкэ зээгъы-ногъэм зыкъягъа! Гэртээ илэх хүгъэ. Къалэр тлоу зыгощыгъэ бетон дэлкъыр щэтыгъ ФРГ-м клюхы зышигъо тээвэр мин 60 фэдээз яоф ГДР-м иешхъэтхэм альгагъ, кэ-зыгъэжынэу фежьагъэгъэ нэбгыри 170-рэ аукъыгъагъ.

ГДР-мрэ Кьюкъип! Берлин-рэ нахь зэтгээпсыхъагъа хуунхэмкэ СССР-м бэ зэришлагъэр къыхэгъа! фа. Советскэ Союзым щыщ нэбгырэ миллион заулэмэ дээ куулык'ур ГДР-м щахыгъ, советскэ зекто мишишэ заулэмэ ар къакхуяагъ. Бранденбургскэ къэлапчъэхэри, Берлин идэпкни, нэмийк лэгъупхэ чыгъэхэр ахэм зэрэгъэгъуягъ. Я 70 — 80-рэ ильэсхэм Адыгейим икомсомол промышленнэ производствэмэр мэккү-мэцчимрэ ашылажъ-штыгъэ ныжык! пэрт, интеллигенцием илъык! пчагъэ ГДР-м а ильэсхэм ыгъэлгээгъ. Тихээгъэу ельтэгээгъэ, ГДР-м исхэм щыэкъэ-псэук! нахь дэгъу зэрэгли тизекто ныжык! эхэм нэрилтэгъу къафхуу-штыгъ.

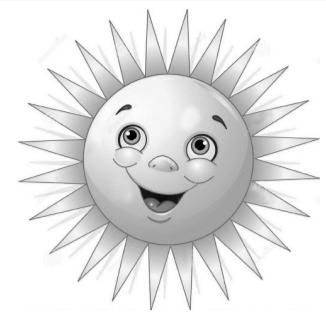
Мыкъоопэ гарнизоным ипэ-щаагъу, Адыгейим щыц! ирёло

общественнэ юфыш! гене-рал-майорэу, блэкигъэ лэшэгъум ия 80-рэ ильэсхэм советскэ дээхэм ягаризонэу Берлин щыагъэм ипэшагъау А. А. Дорофеевым къызэрэлтэжырэмк!, тиньжык! эхэм ягуалэу дээ куулык'ур ГДР-м щахыгъ, советскэ гаризоным идээ куулык'уулэхэм япчагъэтисоюзникхэм къафгээзэгъэгъэ шыольтиришмэ арт дээхэм куулык'уу ашызыхыхэрэм япчагъэ къыщык! хуунэу щытыгъэп. Арыти, мы лъэнхык'юмренэу анаа тетигъ. А. А. Дорофеевым зэрилтийтэрэмк!, советскэ дээхэм ягаризонэу Берлин дэтыгъэр Кьюхъеп! Европэм зыпкытийнгъэ ильянын ренэу фэлорышагъ.

Щыгъынхэм ядн, шхъацым иупхъун, лэбжъанэм игъэлэн ГДР-м зэрэшчинахуу пытугъэр Кьюхъеп! Берлин щысэухэрэм тхъаумэфэ мафэрэ кызысафа-гъэфедэштыгъ. Джаш фэдэу лъэкъопылхъэхэри, нэмийк

АЦУМЫЖЬ Казбек.
Тарихъ шэнгъэхэмкэ доктор.

Тыгъэгъазэм

Апэрэ осыр

Ильэсцын шуахтэмэ ахэбдзын гори ахэтэн, ахэр зэфешхъаф заклэх, эзклэ пис зыныт дунаимкэ шыагъа къэзитых, цы-фымкэ уасэ зицэх.

Кытфэссыг кымафэм иапэрэ мазэу тыгъэгъазэр. Бэрэ тапашхъэ, танэу итыгъэ бжыхъэ дунэе дахэу шэгшоно зэдийштэу, жыыр зышыкабзэх, тыгъэ нээжкуур зышхъаштыгъэр үүгээцэли, ежь тетигъор зэригчтэйрээр кыттигъаш! эу, ос фыжлы-бзэклэ чыгур апэрэ ма-фэхэм кытфэпаг.

Зигушуагьо мыухыжыр сабыйхэр ыкчи күлэццыкүу нахь та��ырылохэр арх. Осым гушлохэу хеуцох,

зыщагъэукюрэй, нытыхэм кыамыльэгьу зашшыкэ, етгүпшыгъэ са-фыжь шыбэр ашлоолешлоу асхы, емышлэшумышлэх.

Тыгъэгъаз — джары ыцээр апэрэ кыимэфэ мазэм, аш етланэ щылэ мазэр ыкчи мэзаэр кынкэлъяклоштых. Адыгейим кымафэр щышьаб: шхъэгтүшэе мэфэ ошухеу бжыхъэм нахь пэблагъэхэри, щтыргъук маклэр зышызехашлэхэрэри, ошх-ос зэхэтэри кыртгыупшэу, нэхэ мэзахэ зыкъээзышыхэрэри кыхэфэх.

Кымафэр — кымаф: чыюопсыр сидигъуи ихабэе тетэу мэзекло. Ошхым, осым чыгур агъязшьёбы, агъэшынэ, ишкялангъэх минералхэррагьетотых.

Мы уахтэм мэкуум-шышихэр нахь зитеубы-

тагье щэхъух, ауми, гъэтхэ пасэр кызыэрэсэу, губгью лоффшэнхэм зараты.

Кымафэм анах мэфэк голхъэу, гугъэлабэр зэтхэу Ильэсцыкэлэ кытфещэе. Елкэ гъэклэрэкальэхэ дахэхэу моклэмькэ тикьэлэ шхъялэ итулчэ ыкчи нэмыхи чыпэхэм ащаагъэуцухэрэм хэта амыгъэгүшлэрэ, а зэклэми хэвшыякэу гуркыдаа, пкыучай кынхагъахъо, щылэнхъем нахь уфагъэчэфы.

Тыгъэгъазэм и 22-м тыгъэми зэрэштэу кымафэмкэ зигъээзщ, ар адэр мэфэ постэумэ астрологи лъэнэкьомкэ атеклы, джащыгъум Ильэсцыкэу тигъатхэу тизэгъокырэри, гүгэ латэхэр етпхихъеу, нахь къэблагъэ, типчээлем къатеую. Ильэсцыкэл гушуагьоу, гугуунчъеу, узэрэлгэгъоклэу, узэрэтихъэрэм фэдэштэу алтэсэу кынхэрэри, 2020-р Тхъэм хэктли мафэ тфеш!

АБРЭДЖ Сафият Осыр къесы

«Сыдэу тхъагъуа! Осыр къесы.
Ізгу цыклюхэмкэ синэсы.
Зы осыцэр слэгу сэ ис,
Чыгу цыклю ар фэдиз.

Ори къепльба, Тлахир цыклю! —
Маджэ щыхээ Дэнэф цыклю.
Тури еплъи... — Сыд къэххувьэр?
Осы фыжыр тида хуугъа?

Мы тльэгъувьэр сидэу Ѣйт?
Джы псы тклюпсыр ізгум ит.
Сыда плющтыр? — «Хуугъев хуугъэ.
Плэгу исыгъэ осыр ткүгъэ».

«Осыр фабэм псы тклюп хуугъэ,
Осыр ткүгъэ, осыр жуугъэ!»

Хырхыхъээр зэтэгъашэ

Анырапын, чэубжъэпын. (Осы).

* * *

Машлами ыстырэп, псыми чибыйрэп. (Мылы).

* * *

Псым алырэгч уеубгъуагъ. (Мылы).

* * *

Уеплымэ, гъундж, уеджэмэ, дэгү. (Мылы).

* * *

Іэ зимырэ пчэлху. (Жыыбгъэ).

Дышьэр сыдэуущтэу ашэчыгъа?

Пшы горэ сымэджэхыльэ хуугъэ. Іазэхэр кырашэллагъях, ау зи іэзэгч кыфагъотын альэкырэп. А лъэханым пшым ичилэ «сыдэу» ыбуу лы горэ кыдэххэгъагь. Пшым а лыр къаригъэштэ.

— Сысымадж, сыгэххуукъ, — ыбуагъ.

Лы Іазэр пшым еплъигъ.

— Узгъэххуукъын слъэкъщт, — ыбуагъ.

— Сыд фэдиз остымэ сыйбъэххуукъытта? — ыбуу пшыр еупчыгъ.

— Домбаим пеңэн дышээ кыысэптымэ узгъэххуукъыт, — ыбуагъ.

Унашь зэдэшыгъ.

Пшым елази ыгъэххуукъыг шхъаум, дышэр ашчэчин альэкырэп: домбаир къэзвийчэчин щечалъэ пшым илэп.

Къошвохоклэ лы тхъамыкэ горэ хым пцэ-

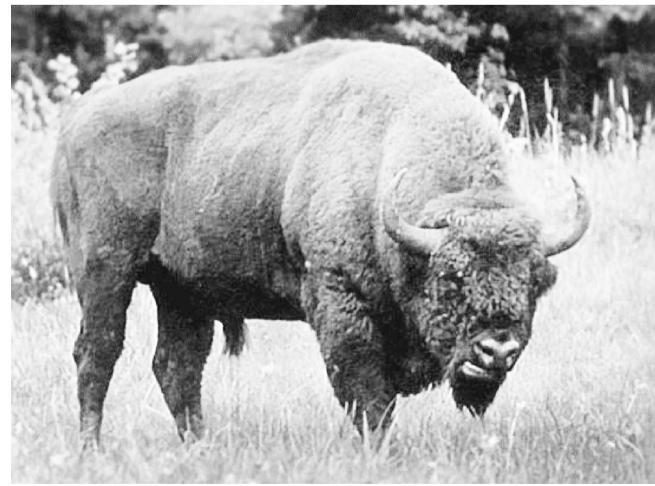
жыые щешэштэйгъ. Къэбарыр зызэхехым, ар пшым дэжэ къэкчагъ.

— Домбаимрэ дышьэмрэ хыууштом къягъаэхий, сэ кыыфэсщэчэшт, — ыбуагъ.

Пшым дышьэмрэ домбаимрэ хыууштом къаригъэшагъэх. Домбаир лыл аригъаши, куашшом раригъеуциаагъ. Ежь псым хахьи, псым куашшор зэрэччэбагъэр ыгъэунэфыгъ. Етланэ домбаир кыыраригъэшэжьи, дышшээ куашшом раригъэльхъагъ. Гъэнэфагъэр фишыгъагъэм псыр къэсыфээ дышшээр куашшом раригъэльхъагъ.

— Джы домбаим ионтэгъуулэ фэдиз зионтэгъуулэ дышшэ куашшом иллы хуугъэш, ишхүхжь, — ыбуу кыыраригъэххыгъ.

Джаущтэу лы тхъамыкэлэ домбаимрэ дышьэмрэ ыщчайгъэх.

Тыгъэгъээ мазэм къэхъугъэ тхаклу

Тхъаркъохъо Мэджыд

Теуцожь районным ит куаджэсу Аскъэлаа тыгъэгъазэм и 4-м, 1927-рэ ильэсцын ар кыыщхъугъ.

Иусэхэр къащишиутхэу регъажь. Училищир кызызехуым, Адыгэ хэку радиом йухы 1950-рэ ильэсцын нэс, пенсием окофэ, ильэс 37-м дикторэу йофышагь. Адыгэ къера-лыгъо кэлэгэйдже институтын филологиеклэ инфакультет кыуухыгъ.

Тхъаркъохъо Мэджыдэ иусэ тхыль цыклю «Лениним тырикэл» (1962), «Бзыур, орэдээр, сэры» (тхэкло куп зэхэтэу ятхыль) зыфилохэрээр кыдэкыгъэх. Рассказхэр ытхыщтыгъэх, зэдээжын йофми хэлэжьагь. Ильэс 60-м итэу идуай ыхъожьыгъ.

Тихэгъэгу дгъэрэзэн

Іэдэб дахэ тэ тхэлъинэу
Тиеджапэ тыщагъасэ.
Кэлэгэйджэм тигъешшээнэу
Кыылотагъэм тегупшысэ.

Тэ шэнгъэу зэдгъэгъотрэр
Федэ ѹфым щидгъэхъун.
Тянэ-тятэу ѹфым ѥтхэм
Іэпүлгъу тафэхъун.

Гъэцэгэнэу тэ кыйтатрэр
Мафэ къэси зэдгъэшэн.
Гурымыюу кызылыхэлрэм
Тымышхъахэу тидеэн.

Зэнобжэгъухэм куаччэу тхэлъир
Еджэнгъэм фэдгъэзэн.
Тянэ гулсэу Родицэхор —
Хэгъэту класэш, дгэрэзэн!

Нэклубгъор зыгъэхвазырыгъэр
МАМЫРЫКЬО Нуриет.

Ильэсым иаужырэ мазэ иунашъохэр

Ильэсым иаужырэ мазэ хабзэм ыштагъэхэу унэшьо 50 фэдиз тигъашэ кыххэхъагь. Ахэм ашыщых непэ нэуасэ шүүзфэтшыхэрэ хэбзэгъеуцугъэхэри. Наркотик зыхэлхэ 1ээзэгъу уцхэм, электроэнергием ыуасэ кызыэрэхахъорэм, авиакомпаниехэм явшъерильхэр кызыэралыгъэхэм, нэмикхэм ахэр афэгъэхъигъэх.

Агъэтысынхэ альэкыншт

Тикъэралыгъо наркотикхэр щацинхэ фитхэн, ау ахэр зыхэлхэ 1ээзэгъу уцхэр мыма-кхэути. Правительствэм ахэр шихьа-фэу кыгъэнэфагъэх. Наркотикхэм язэрар къекломи, цыфым зиишугъэ къеклохэрэ 1ээзэгъу уц зэфэшьхахъем ахэр ахалхъэхэу мэхъу.

Тыгъэгъазэм кыщегъэжъагьэхъагь хадгэушхахъахыкыгъэхэ уцхэм препаратах ахагъэхуагь: тропикамидыр, такентадолыр, прогабалиныр. Мышэр наркоманхэм ягуалуу ашчэхэй. Аптекхэм яловшилхэм, хабзэу щылэм емылтыгъэхуагь, рецепт зимишахъам гъэблэгъэхуагь ахэр аращхэу мэхъу. Джы аш фэдэу зеклонхэрэ уголовнэ пшъедэшт.

Пхъашэу агъэтшынэштхых

Гражданскэ авиацаем и Дунэе организацие (ИКАО) авиакомпаниехэм агъэтшакхэрэ шишьеильхэм къафхигъэхъуагь. Ахэр зифэгъэхъигъэхэр Монреальскэ конвенцием къэтихъахъэхэ къэралыгъохэм явиакомпаниехэр ары. Урысери ахэм ахэт.

Тыгъэгъазэм и 28-м кыщегъэжъагьэхъагь авиакомпаниехэм яловшилхэрэ пассажирхэм нахь дэгъо альяпльэнхэ фае. Іэкынхэгъэхуагь быххэрэ цыфхэм къазэралгъоххэхэрэ, яфэло-фашилхэрэ къаэралыгъэшкхэрэ шынкэм ахэр епхыгъэх.

Ильэсим самолетым зимыэтшыгъэм, цыфыр ашрамыгъэтшыгъэм, ибагаж агъектодыгъэм пассажирыр ахъщэхэ агъэшшожьыщт. Ау ар со-мэкхэ е доллархэ кынфалытштэл.

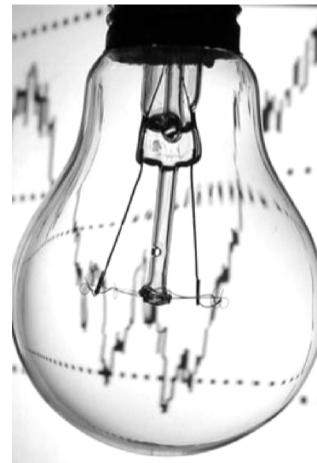
Дунэе валютнэ фондым къыхихъгэхэ ахъщэ единицэу СПЗ-кхэ (специальные права заимствования) заджэхэрэр ары авиакомпаниехэр зэргэшчилжьицхэрэ. Зы СПЗ-р доллар 1,37-рэ мэхъу.

Цыфыр самолетым илтихъагъэм е шыобжыхо тешагъэ хуугъэм, СПЗ мини 113-м кынше-

гъэжъагьэу мини 128-м нэс кыйтефэжьыщт. Самолетыр сийхатилу-шыкхэ къэгужуагъэм — СПЗ мини 4,6 — 5,3-рэ, хынхъэу зыдишагъэхэр ильом кынфаламыгъэхъажыгъагъэм — СПС мин 19 — 23-рэ фэдиз кыратыжьыщт. Зыдишагъэхъэхэй шийнхэхэй, чемоданхэр агъектодыгъэм, ахэм пкыгъо лъялхэрэ адэлгэгъэмэ ежь ышхъэхэ къыгъэшшыгъэхъжьынхэу щыт. Самолетым имытысхъээ декларации моногъэм, чемоданынхэй ионтэгъуяа тефэрэ ахъщэр ары кыратыжьыщтыр.

Тарифхэр зэблихъу

Электроэнергием тарифыкхэу фашыгъэхэм тыгъэгъазэм кыщегъэжъыагъэу къуачхэ ялхуугъэ, ау ахэр агъэфедэнхэу зырагъэжъицхэрэ 2020-рэ ильэсир кызихъэхэ ары.

Унашьом щилэ мазэм кыщегъэжъагьэхъагьэхэ электичествэм льထтыщт анахь осэ маклэмэр узшоклы мыхъущт нахь осэ инымрэ ихтагъэх. Шъольыр зэфэ-

шхъахъем уасэхэр ашызэфэдэштхэр.

Тарифыкхэхэр зыфэдэштхэр Федеральнэ анти-монопольнэ къулькыум ышыгъэ унашьо «О предельных минимальных и максимальных уровнях тарифов на электроэнергию, поставляемую населению и приравненным к нему категориям потребителей, по субъектам Российской Федерации на 2020-й год» зыфиорэм щизэбгэшшэнхэ пльэшкыщт.

Электричествэм ыуасэ нахь зыщимкэштхэм, нахьбэу уасэр зыщатыштхэм Адыгэир ахэтэл. Алер ильэнсныр зыткыкхэ уасэхэр етланни зэблихъущтх.

Алахыжьыщтэп

Федеральнэ хэбзэгъэуцугъэу Президентыр зыкхэтихъэм мэкхумэц хъызмэтым щилажъэхэрэ цыфхэу гъомылэхъэ ыкхишихынгъо зэфэшьхахъэр щаклохэм алхээзэгъахъэхэрэм яфитынгъэхэр зэблихъуугъэх. Ахэм аххэхэх пцэжьыер, щехэкихэр, хэтэрхэхэр, пхъешхэх-мшихъэхэр, халыгъур, нэмикхэри.

Мазэм къыклоц амыншэшүүгъэхэм, къызахыгъэхэхэ предпринимательхэм ахэр аратыжыхнхэ фитынгъэ джинэс ялагь. Хэбзэгъэуцугъэм зэрэхагъэунэфыкырэмхэрэ, ритеийлерхэм хабзэхэр аукъох. Гүйцэхэш пае, тучанэу халыгъу зыщэрэм ильом ар үүмийгээшкыншүүгъэм, къаихыгъэ-

гъэ пчагъагьэм ызыныкхэ фэдиз ригъэгэзжэжьэу къыххэхэи. Ары пэпчхэ хынхъгъур къэзигъяжъэрэм фэдэу кынфыдэхьицхэрэ къыцхэхэ.

Хэбзакхэу аштагъэм предпринимательхэм къа-

фащжжыгъэ товарыр аламыхижынхэу фитыныгъэ къареты. Щаклохэм джы нэй-псиягъэ хэмийлэху цыфхэм арацшшынштхым фэдиз товар къаалахынхэу хуущт, лыс хуугъэр, афэмышагъэр ашлокидыщт.

Иоф хэмийлэу зэшигахыщт

Тыгъэгъазэм кыщегъэжъыагъэу хабзэм иахьцэ чыфэ кынптефагъэм, аш итыжъын зыгъэгүжжохэрэм хыкум Иоф хэмийлэу ахьцээр алахыжьыщт.

Тапекхэ чыфэ зытельхэм коллекторхэм Иоф адашхэнхэу зырагъажъэштхэгъэр чыфэ атэлтияр сомэ мирэ ныкхорэм нэсгъэхэм арыгъэ. Джы ахэр чыфэм кынзилыкхэштхэр сомэ миницымхэу юмрэ ары.

Икыгъэ ильэсир хынхуумын щылтигъэхъемкхэ чыфэ зытельхэм япроцент 90-рэ

Проектыкхэ агъэпсэ

Тыгъэгъазэм и 15-м нэс лъэпкъ программэу «Цифровая экономика РФ» зыфиорэм зэхэокхынгъэхэр фашыщтых.

Аш тэфэрэ лъэпкъ проектэу «Искусственнэ интеллекткхэ» зэджагъэхэри хавзырыщт. Проектыр гъэцкхэгъэнхэм къэралыгъо мылькүм фэшхъахафу предпринимательхэм яхъщэ щызи пэуагъэхъащт.

**Нэкубгъор зыгъэхъазыгъэр
ШъАУКЬО Аслынгугаш.**

Искусствэр — тибаиньгъ

Орэдьир лъэпкъым ишлэж

Адыгабзэм, лъэпкъым итарихъ язэгъашэн, шэн-хабзэхэр къеухуумэгъэнхэм афэгъэхьыгъэ концерт республикэм и Къералыгъо филармоние щыкъуагъ.

Гуманитар ушетынхэмкэ Адыгэ республике институтэу Къэрэшэ Тембот ыцлэ зыхырэм ишащэу, философие шэнэгъехэмкэ докторэу Лынгъужу Адамэ иусэу «Тэ тыадыгъ» зыфиорем техигээ орэдьир зэхахъем лялпэс фэхбу-гъэу плытэ хъушт. Къералыгъо филармонион иэстрадэ купэу «Ошъутенэм» ихудожественнэ пащэу, Адыгэ Республике иск-тэхникэмкэ изаслучленнэ ло-фышшоу Хъакъэко Алый Иофихабзэр щынэнгъэм щыпхырышыгъэним бэшлагъяу пылтыгъ. Зэкээ имурадхэр къыдэххуугъэху ыльтыэрэп, егэжкаплэу ашыгъэр лъягъэктэгъэнир пшъэриль шхъалахъэм ахельтытэ.

Шулыгъу, сэмэркъеу орэд-

хъэлъэгъуагъ. Орэдьир хэрэгчум къызэрещьшувагъхэм къеушу-хьаты лъэпкъ искуствэр баеу зэрещьтэй.

«Тыгу илъыр къабзэмэ, тэ тыадыгъ» — къыщёо орэдьир. Блэкъыгъэр дээйоу пшэ зыхъукъэ, щынэнгъэр нахышшоу къызэрэб-гүрүюшчыр пчыхъэзэхахъэм къыхъэшыгъ.

Филармонион ишащэу Къулэ Мыхъамэт, Адыгэ Республике культурэмкэ иминистрэу Аульэ Юрэ, министерствэм иотдел ишащэу Шэуджэн Бэлэ, Республике и Камернэ музыкальне театрэу А. Хъянэнхъум ыцлэ зыхырэм ихудожественнэ пащэу Сулейманов Юныс, симфоническэ оркестрэм идирижерэу Аркадий Хуснияровыр, культурэм Иофихашшоу «Ошъутенэм» фэгүшшувагъэх, Иофашшагъэльигъэктэгъотнэу фалуагъ.

Пчыхъэзэхахъэм щыкагъэхэтэймьльгъуагъеу щытэп. Оркестрэм къыригъээрэ орэдьишьор лъэгашэу Іэтигъяэу къыхъекъы, орэдьирхэм ягущыэхэр зэхэшьы-кыгъуаеу къыхъекъы. Арэу щытим, «Ошъутенэм» рильтээгъэль иофим

хэмкэ концертыр къызэшшуагъ. «Щыртытым» ыуж Лашынэ фэгъэхьыгъэ орэдьир залым щынгъу. «Адыифыр» Юрий Кон-жиним къыхидзагъ. Театрализованнэ шыкъикъэхэр агъэфедэхээ къялогохъэхэр орэдхэр щынэнгъэм дештэх.

«Сихакъэр» Хъазэшчыко Мосэ къыхидзи, Жарэкъо Русльян орэдьир зэрэлтигъэктэгъэ шыкъикъэми шэн-хабзэхэм уарегъэ-гупшишэ.

Платэко Маринэ, Мамхыгъэ Маринэ, Даутэ Сусанэ ижырэ-

орэдхэр къызэдауагъэх. Уиорэд искуствэм къыщыбгъотыныр, цыфхэм лупкэу алтыбгъээсынэр зыныусас щынгъ. Адыгэ Республике изаслучленнэ артисткэу Даутэ Сусанэ «Гоштэгъэгъим игыбзэ» къызэриогъэ шыкъикъэм уеъзгушо. Макъэр лъагэу елэты, нэгъэуплэгъум къыкъоцл зы-зблехъу, гыбзэм хэль гупшишэхэр къызэпкъирехь. Къэсэным зырапхыгъэм къыщыублагъэу гумекъеу зэпичихэрэ къыплье-гъэлэсих. Жъыум фэгъэзагъэхэри орэдым икъялан зэрэхэлжээ-

шишшомбгъунэу тэгугъэ. Къудажжэм концертийнэ зэришагъ. Тиадыгъабзэ зэхэуугуфыкъигъяэу сценэм зэрэшигъэфедагъэр зэхахъэм къыщыльгъуагъ. Къэшшуюакъохэм «Ислъамыер» къа-

зишшомбгъунэу тэгугъэ. Къудажжэм концертийнэ зэришагъ. Тиадыгъабзэ зэхэуугуфыкъигъяэу сценэм зэрэшигъэфедагъэр зэхахъэм къыщыльгъуагъ. Къэшшуюакъохэм «Ислъамыер» къа-

зишшомбгъунэу тэгугъэ. Къудажжэм концертийнэ зэришагъ. Тиадыгъабзэ зэхэуугуфыкъигъяэу сценэм зэрэшигъэфедагъэр зэхахъэм къыщыльгъуагъ. Къэшшуюакъохэм «Ислъамыер» къа-

Спорт гимнастикэр

Щысэшшум узылъещэ

Мыекъуапэ спорт гимнастикэмкэ изэхуагъэ зэнэхъокъу Краснодар краим, Ростов хэкум, Адыгэим яспортсменхэр хэлэжьагъэх.

Тиреспублике щаплугъэх кэллэджахъохэм хагъеунэфыкъикъэрэ чыпилэхэр къыдахыгъэх. Даниил Широковым, Даниил Горягиным, Иван Гладковым, Иван Школэ, Тимур Раджабовым, Илья Базовим, Даниил Кривоноговым алерэ чыпилэхэр къафагъэшшоштэх.

Дачэ Ерстэм, Марат Забиро-вым, Андрей Мастеренкэм, Давид Мелконян, Кирилл Игнатьевым, Денис Куликовым, Андрей Янов-

скэм, Тимур Курдоглян ятлонэрэ чыпилэхэр къыдахыгъэх. Дмитрий Пацалюк, Денис Тудираковым, Павел Власовым, Даниил Родинным, Андрей Яновскэм, Цышэ Мурат ящэнэрэ чыпилэхэр къафагъэштэх. Мыекъуапэ испорт еджаплэу Владимир Максимовым ыцлэ зыхырэм зэлукъегъухэр щызэхашагъэх. Тиньжыкъикъэрэ зыгъа-сэхэрэм ашыщ Урсыем изаслучленнэ тренерэу Вячеслав Коcнхъэх.

ных. Аш къызэрэтиуагъэу, спортымкэ мастер хъунхэм фэш разрядхэр къафагъэхэр хэвшхяфыкъигъяэу ныбжыкъикъэрэ зэнэхъокъугъэх. Краснодар краим, Ростов хэкум къафагъэхэрэм уаштхуунэу зыкъагъэлъэгъуагъ. Адыгэим зыщызыгъасэхэрэм яс-наущыгъэ къызэдуа, спортым цэрило щыхъунхэрэ тагъэгъуагъ. Дмитрий Ланкиныр Урсыем

ихэшшигъыкъигъэ командэ хэт, спортымкэ мастер хъунхэм фэш разрядхэр къафагъэхэр хэвшхяфыкъигъяэу ныбжыкъикъэрэ зэнэхъокъугъэх. Краснодар краим, Ростов хэкум къафагъэхэрэм уаштхуунэу зыкъагъэлъэгъуагъ. Адыгэим зыщызыгъасэхэрэм яс-наущыгъэ къызэдуа, спортым цэрило щыхъунхэрэ тагъэгъуагъ. Дмитрий Ланкиныр Урсыем

ихэшшигъыкъигъэ командэ хэт, спортымкэ мастер хъунхэм фэш разрядхэр къафагъэхэр хэвшхяфыкъигъяэу ныбжыкъикъэрэ зэнэхъокъугъэх. Краснодар краим, Ростов хэкум къафагъэхэрэм уаштхуунэу зыкъагъэлъэгъуагъ. Адыгэим зыщызыгъасэхэрэм яс-наущыгъэ къызэдуа, спортым цэрило щыхъунхэрэ тагъэгъуагъ. Дмитрий Ланкиныр Урсыем

Нэклубгъор зыгъэхвазырыгъэр ЕМТИЛ Нурбай.

Зэхэзыщагъэр
ыкъи къыдэзы-
гъэкъирэр:
Адыгэ Республике
лъэпкъю Иофхэмкэ,
Икъыб къэралхэм ацы-
пэзурэ тильэпкъэ-
гъухэм адырлээ зэпхы-
нигъэхэмкэ ѹкъи
къэбар жуугъэм
иамалхэмкэ и Комитет
Адрессыр:
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэ-
шыгъэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
Редакцием авторхэм
къаихырэр А4-кэ
заджэхэрэ тхъапхэу
зипчагъэкэ 5-м
емыхъухэрэр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлтэу, шрифтрыр
12-м нахь цыкъунэу
щытэп. Мы шапхъ-
хэм адимыштэрэ
тхъагъэхэр редакцием
зэктэгъэлжэхъэ.

E-mail: adygoice@mail.ru

Зышаушихъьтагъэр:
Урсыес Федерацием
хэутийн Иофхэмкэ, теле-
радиокъэтын-
хэмкэ ѹкъи зэллы-
Іэсигъикъамалхэмкэ
и Министерствэ
и Темир-Кавказ
Чыпэ гъэлжэхъэ-
шилэгэл, зэраушихъьтагъэ
номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зышаушихъьтагъэр
ООО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэктэгъэл
4129
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 2883

Хэутыним узьчи-
кэлхэнэу щыт уахтэр
Сыхъатыр
18.00
Зышаушихъьтагъэхъэ
уахтэр
Сыхъатыр
18.00

Редактор
шхъялэр
Дэрбэ Т. И.
Редактор шхъялэр
игуадзэр
Мэнцлээко
С. А.

Птицэдэлжэхъэ
зыхъырэ секретарыр
Хъурмэ
Х. Х.